

TRONDHEIM

En inkluderende og mangfoldig by

Sentrum-venstrepartienes forslag
til budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022

INNLEDNING

Trondheim er en attraktiv by med stor befolkningsvekst. Sentrum-venstrepartiene fremmer et budsjett som vil tilby gode kommunale tjenester, framtidsetta og effektive transportløsninger og gode og trygge nærmiljø. I dette forslaget til budsjett- og økonomiplan fortsetter vi arbeidet med å videreutvikle våre kommunale tilbud.

Du skal være sikker på at barnet ditt blir sett og fulgt opp i barnehagen og i skolen. Derfor vil sentrum-venstrepartiene i løpet av høsten 2019 styrke bemanningen i barnehagene. I trondheimsskolen blir det flere lærere til høsten. Sentrum-venstrepartiene vil også at barne- og familietjenesten skal bli mer synlig på skolen.

Sentrum-venstrepartiene har store ambisjoner på vegne av eldre som trenger pleie og omsorg. Det neste året skal det blir flere dyktige medarbeidere i eldreomsorgen. Sentrum-venstrepartiene skal sørge for økt kvalitet på pleie, flere plasser for korttidsopphold for de som trenger det, og tilrettelegger for økt matglede på helse- og velferdssentrene og for hjemmeboende eldre.

Trondheim skal være en by der alle kan delta. Sentrum-venstrepartiene aksepterer ikke at det kuttes i sosialhjelpen til barnefamilier eller i tilbudet til døve ved «Vaskeriet». I budsjettet legger sentrum-venstrepartiene inn penger til kultur for enslige mindreårige asylsøkere som går i videregående opplæring, og gir økt tilskudd til utstyr for idrettslagene slik at kostnadene til idrettsaktiviteter holdes nede.

Sentrum-venstrepartiene vil sikre et trygt og godt bo- og aktivitetstilbud til utviklingshemmede (BOA) og forventer at arbeidet med å flytte de som har bolig i bofellesskap som ikke har utviklingshemming intensiveres. Sentrum-venstrepartiene vil etablere et eget tilbud ved et helse- og velferdssenter der kommunen kan gi et bedre bo- og aktivitetstilbud som er tilpasset alder og funksjonsnivå. På denne måten kan også kommunen frigi boligtilbud til utviklingshemmede som står i kø for dette. Sentrum-venstrepartiene avsetter midler til et styrket aktivitets- og fritidstilbud til de utviklingshemmede, og til at rådmannen kan gjennomføre en nødvendig omorganisering i dialog og samarbeid med enhetene.

Trondheim skal være landets beste by for barne- og ungdomskultur. Sentrum-venstrepartiene vil øke andelen elever ved kulturskolen, og vil bygge videre på de gode erfaringene fra kulturskoletilbudet ved Huseby barneskole. Gjennom å styrke filmfestivalen Kosmorama sikres et spennende og utfordrende tilbud til våre skoleelever. Tilbudet på fritidsklubbene styrkes, og Trondheim skal ha fortsatt sterkt fokus på arbeidet med å bli europeisk kulturhovedstad i 2030.

De kommende årene vil sentrum-venstrepartiene bygge ut flere anlegg for breddeidretten. Det skal legges til rette for økt bruk av marka og bynære grøntområder gjennom flere turstier.

Å få ned klimagassutslippene er vår tids største globale utfordring. Trondheim må ta sin del av ansvaret

for å løse utfordringene. Bystyret har vedtatt en ambisiøs plan for å redusere utslippene lokalt. I dette budsjettet foreslår sentrum-venstrepartiene å styrke arbeidet med klimahandlingsplanen samtidig som vi fremmer løsninger for å få flere til å reise mer miljøvennlig.

For å kunne fortsette å styrke barnehagene, skolene, kulturen og eldreomsorgen må vi legge til rette for en sterk næringsutvikling. Sentrum-venstrepartiene vil føre en aktiv næringspolitikk som sikrer eksisterende arbeidsplasser og legger til rette for videre vekst. I samarbeid med NTNU skal vi jobbe for å få på plass ny campus.

Gjennom en trygg økonomisk styring sørger sentrum-venstrepartiene for å gjøre Trondheim til en bedre by for alle som bor her. I dette forslaget til budsjett og økonomiplan reduserer sentrum-venstrepartiene det bykassefinansierte låneopptaket med over 400 millioner kroner. Det gjør oss bedre i stand til å møte den fremtidige veksten.

OPPVEKST

I møte med barn og unge skal Trondheim kommune levere tjenester med høy kompetanse og faglighet. Gjennom å utnytte ressursene bedre og styrke samarbeidet vil tilbudet bli bedre. Sentrum-venstrepartiene legger inn budsjettøkning som gir skolen mulighet til å drive mer tilpasset og praktisk undervisning, og gi bedre oppfølging av hver enkelt elev. Statsbudsjettforliket gir også mulighet til å oppfylle lovkrav på normtall knyttet til bemanning i barnehagen.

Sentrum-venstrepartiene fortsetter å satse på praktisk undervisning og kulturskolen. En utvidelse og utvikling av kulturskolen vil gi flere barn mulighet til å møte nye kulturuttrykk og få plass på kulturskolen. Dette mener sentrum-venstrepartiene gir barn større muligheter til mestring både på og utenfor skolen. Gjennom å styrke samarbeidet mellom skole og BFT styrker sentrum-venstrepartiene arbeidet rundt barna.

Trondheim har siden sommeren 2017 hatt en rekke uheldige hendelser i ungdomsmiljøet. Det har utfordret alle på skolene og fritidsklubbene, men også nærmiljøene. Sentrum-venstrepartiene har store forventninger til at arbeidet knyttet til strategien «Stein, saks, papir» vil gi viktige bidrag i arbeidet med å lage trygge oppvekstmiljø for alle barn. Det er viktig at vi klarer å benytte våre ressurser samlet for å kunne møte utfordringene. Dette gjør vi best ved å jobbe flerfaglig i barnehage, skole og fritidstilbud, samt å styrke det tverrfaglige samarbeidet med barne- og familietjenesten. Det er også viktig at kommunen er åpen og inkluderende i sitt samarbeid både med foresatte og frivilligheten.

Tilpasset undervisning

16,7 millioner

Sentrum-venstrepartiene avviser rådmannens kuttforslag til bedre tilpasset undervisning, og legger tilbake 16,7 millioner i 2019 økende til 27,1 millioner i 2022. Midlene forventes å gjøre undervisningen mer praktisk og tilpasset hver enkelt elev og gi lærerne mulighet til å dele klassen opp i mindre grupper når det trengs. I tillegg forventer sentrum-venstrepartiene at midlene også sørger for at skolen opprettholder en flerfaglighet i skolen med rom for andre faggrupper enn læreren.

Innfri bemanningsnorm barnehage høsten 2019

4 millioner

Trondheim kommune får fire millioner kroner i øremerkede tilskudd i statsbudsjettforliket for å innfri bemanningsnormen i barnehagene. Sentrum-venstrepartiene bevilger dette til økt grunnbemanning i de kommunale barnehagene. Private barnehager får sitt tilskudd justert fra 2021. Normen skal være innfridd fra 01.08.2019 for kommunale barnehager. Sentrum-venstrepartiene forventer at dette gjennomføres. Det gjøres lokale tilpasninger på den enkelte enhet for å innfri normen. Dette kan for eksempel skje ved å redusere vikarbudsjetten høsten 2019 eller ved å utsette bemanningsveksten noen måneder dersom barnetallet gjør dette mulig.

Kolstadmodellen

1 million

Sentrum-venstrepartiene viser til de gode resultatene på Huseby barneskole (tidligere Kolstad skole) med integrering av kulturskolen i skolen gjennom kulturdag. Dette har ikke bare økt andelen elever ved kulturskolen, men har økt mestringsen og gitt bedre resultater i realfagene ved skolen. Sentrum-venstrepartiene ønsker å utvide denne ordningen til flere skoler i Trondheim. Det settes derfor av én million kroner til dette i 2019 økende til to millioner kroner i 2020. Samtidig bes rådmannen i sak om kulturskolen, som er meldt vinteren 2019, legge frem en plan for hvordan Kolstad-modellen kan utvides til flere skoler i Trondheim.

SMISO

200 000

Sentrum-venstrepartiene styrker arbeidet mot vold og seksuelle overgrep mot barn, og øker bevilgningen til SMISO slik at flere skoler kan ta i bruk deres undervisningsopplegg. Sentrum-venstrepartiene fastholder at skolene i Trondheim skal benytte seg av dette tilbudet, og ber rådmannen innen tredje kvartal 2019 fremlegge en oversikt over skoler som har gjennomført dette.

Sommerskole og vitenskapsfestival

2,3 millioner

Sentrum-venstrepartiene bevilger 2,3 millioner kroner til vitenskapsfestival og sommerskole ut over rådmannens budsjettforslag på 700 000 kroner. Det forutsettes at NTNU samarbeider med kommunen om festivalen, og at kommunen i tillegg til sommerskole kan realisere et byprogram tilsvarende Starmusfestivalen.

Ungt Entreprenørskap

800 000

Gjennom arbeidet til Ungt Entreprenørskap får elever i Trondheim mulighet til å møte næringsliv, få praktisk undervisning og egen erfaring med å starte opp og legge ned en bedrift. Dette er verdifull erfaring for elever som skal møte et arbeidsmarked i endring der vi er avhengige av at flere starter sin

egen bedrift. Sentrum-venstrepartiene vil at alle elever i Trondheim skal få slik erfaring, og bevilger 800 000 kroner i 2019 økende til 1,6 millioner kroner i 2020 til Ungt Entreprenørskap for å sikre at alle elever i Trondheim får dette.

Instrumenter kulturskolen/korps

500 000

Sentrum-venstrepartiene fortsetter satsingen på kultur for barn og unge, og legger inn 500 000 kroner til kjøp av instrumenter til kulturskolen og korps.

MOT - lokalsamfunnsatsing

200 000

Sentrum-venstrepartiene ønsker å satse videre på samarbeidet med MOT. Formannskapet bevilget 200 000 kroner ekstra høsten 2018 for å sikre at alle skoler i Trondheim som ønsker det får komme i gang med MOT-program. Sentrum-venstrepartiene legger inn en fast økning i budsjettet fra 2019 og utover med samme beløp, slik at den samlede bevilgningen blir 400 000 kroner pr år.

INVESTERING

Tabell 8-5 Investeringer i skole i perioden 2019-22. Tall i millioner kroner							
Prosjekt/investering	Kostnads-overslag	Benyttet bevilgning	Rest til bevilgning	Forslag til investering			
				2019	2020	2021	2022
Lade skole m/hall	362,0	360,5	1,5	1,5			
Sjetne skole	160,0	127,1	32,9	32,9			
Lilleby skole	11,0	0,0	11,0	11,0			
Okstad skole	103,8	56,4	47,4	38,5	8,9		
Ranheim skole	37,0	3,2	33,8	17,0	17,0		
Huseby barneskole og Huseby ungdomsskole	585,0	51,7	533,3	169,3	245,2	116,8	
Nidarvoll skole m/hall og Sunnland skole	629,5	3,9	625,6	10,0	32,8	93,3	357,7
Stabbursmoen skole	160,0		160,0		13,0	67,0	67,0
Utbygging nye skoler	850,0		850,0				10,0
Mindre investeringer				50,0	50,0	50,0	50,0
Sum økonomiplan				334,2	371,9	350,3	538,4

Sentrum-venstrepartiene legger ikke inn prioriteringer utover det som allerede er vedtatt i budsjett og handlingsplan og investeringsrekkefølge på skolebygg. I ny sak om investeringsrekkefølge for skolebygg våren 2019 vil bystyret gjøre de prioriteringene som er nødvendig for byen som helhet. Dette gjelder

ikke bare behovet for nye skolebygg/skolekretser, men også rehabilitering og utvidelse av eldre skolebygg. Sentrum-venstrepartiene mener det er viktig at følgende skoler prioriteres høyt:

- Granås ungdomsskole
- Nypvang barneskole
- Jakobsli barneskole
- Uglå ungdomsskole
- Hoeggen skole

Nidarvoll/Sunnland skole

Investeringsrammen til planlegging og bygging av de to skoleanleggene reduseres med 49 millioner i planperioden.

Risvollan barnehage

Sentrum-venstrepartiene utsetter bygging av ny Risvollan barnehage med oppstart i 2021 grunnet nødvendige avklaringer rundt valg av tomt. Denne utsettelsen nødvendiggjør noen fysiske tiltak på den midlertidige barnehagen, og bør gjennomføres så snart som mulig ved bruk av pott som er satt av til mindre investeringer barnehage. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme til formannskapet med en sak når avklaringene rundt tomtevalget er gjort.

VERBALE FØRINGER

Sosioøkonomiske midler

Bevilgningen som fordeles etter sosioøkonomiske kriterier har fungert i 10 år i trondheimsskolen. Den har omfordelt midler med sikte på å utjevne forskjeller i samfunnet slik at elevene i skolen kan få like muligheter. Mye har endret seg i samfunnet de siste 10 årene, så det er behov for å endre kriteriene. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen ved revisjon av kriteriene våren 2019 vurdere forholdene rundt sentrumsskolene og skoler med stor spredning på sosioøkonomiske kriterier. I tillegg bes rådmannen legge inn tydelige føringer på hvordan midlene skal brukes slik at vi kan være sikrere på at utjevningssidlene treffer de elevene som trenger det mest.

Tverrfaglighet i skolen og fritidsklubb

Gjennom å bruke tverrfaglighet i møte med barn og ungdom som har problemer enten på skolen eller i fritiden kan man hjelpe dem raskere og mer treffsikkert. Sentrum-venstrepartiene ønsker å styrke denne tverrfagligheten der barna og ungdommen er hver dag, i skolen. Gjennom å flytte ansatte fra BFT og inn i skolen og fritidsklubb styrker vi arbeidet rundt eleven, og ulike løsninger og hjelpetiltak kan igangsettes med en gang. Sentrum-venstrepartiene ønsker å se skole og fritidsklubb i sammenheng slik at elevene kan få flere voksne med ulik kompetanse på begge arenaene, og hjelpetiltakene kan se ungdommene over lengre tid av døgnet.

Livsmestring som fag i skolen

Stadig flere barn og unge sliter med å takle livets utfordringer. Ofte handler det om stress og press både på skolen og i privatlivet. Dette må Trondheim kommune ta på alvor før problemene blir for store. Ved

Ugla skole lærer de om livsmestring som del av faget «Utdanningsvalg». Fra 2020 vil livsmestring bli en del av de nye læreplanene. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme med en sak første halvår 2019 som skal vise hvordan temaet folkehelse og livsmestring kan integreres i trondheimsskolen. Sentrum-venstrepartiene ber også rådmannen komme med en evaluering av prosjektet ved Ugla skole i løpet av 2019.

Vikarutgifter barnehage og skole

Vikarbudsjetten i barnehager og skoler er høyt. Det er selvfølgelig viktig at det settes inn vikarer ved fravær, men bruk av vikarer kan også skape utrygghet hos barna, spesielt barn i barnehager. Med en bemanningsnorm som gir færre barn pr ansatt forventer vi at arbeidsbelastningen på de ansatte blir mindre, og at en større andel av uforutsett fravær kan løses ved bruk av faste ansatte. Vikarbehovet blir derfor også noe redusert.

Sentrum-venstrepartiene bestiller en sak fra rådmannen for å få mer informasjon om vikarbruken i skoler og barnehager. Rådmannens bes se på hva som kan gjøres for å redusere bruken av vikarer. Rådmannen bes se spesielt på muligheten for et forsøksprosjekt med toppet bemanning ved noen barnehager og skoler med høyt sykefravær.

Tidlig innsats i barnehage

Sentrum-venstrepartiene er bekymret for økningen av spesialpedagogiske vedtak i barnehagen, og ber rådmannen legge fram en sak som beskriver hvordan man kan bruke en spesialpedagog på toppen av grunnbemanningen i barnehage. Saken skal vurdere om en slik løsning vil kunne gi noen effekter knyttet til antall vedtak om spesialpedagogikk.

HELSE OG VELFERD

Trondheim skal være en god og trygg by å bo i for alle. Det er fellesskapets ansvar å sikre gode tjenestetilbud og trygge rammer, enten det er behov innen eldreomsorg, psykisk helse, avlastning, bo- og aktivitetstilbud eller rusomsorg. I samarbeid med den enkelte innbygger, pårørende og frivillig sektor skal kommunen stille opp med god og riktig oppfølging, både i form av nok og riktig bemanning og velferdsteknologiske hjelpemidler som et viktig supplement. Institusjonsplass eller bofellesskap skal være tilgjengelig for de som har størst behov for omsorg og tett oppfølging.

Trondheim kommune skal gi gode tjenester av høy kvalitet. Det forutsetter dedikerte og godt kvalifiserte ansatte. Vi har et personale som gjør en fantastisk innsats hver dag. Det er imidlertid nødvendig å øke antallet årsverk innenfor helse- og velferdsområdet. Vi har utfordringer knyttet til rekruttering av både sykepleiere, vernepleiere, helsefagarbeidere og leger. Trondheim kommune skal vise seg som en attraktiv arbeidsgiver, og rekruttering av flere ansatte skal være et satsingsområde for sentrumvenstrepartiene framover.

Trivsel, opplevelser og matglede er viktig for både hjemmeboende eldre og sykehjemsbeboere. Derfor er videre satsing på samarbeid med frivillighet, Livsglede for eldre og styrking av tiltak for å fremme matglede viktig.

For å kunne gi et best mulig tilbud må vi også benytte den kompetansen og den helhetsvurderingen som ligger i å benytte tverrfaglige team i alle våre tjenester.

Økt bemanning helse- og velferdssenter

10 millioner

Trygghet når man ikke lenger kan bo hjemme er viktig. Da må det være nok ansatte med god kompetanse som utfyller hverandre. Sentrum-venstrepartiene legger derfor inn 10 millioner til å øke grunnbemanningen på helse- og velferdssenter i tråd med eldreplanen. Rådmannen bes starte opptrappingen med å øke stillingsandeler for ansatte som ønsker det. Dette gjelder både helsefagarbeidere, vernepleiere og sykepleiere. Sentrum-venstrepartiene ber om at det også vurderes å ansette flere serviceverter.

Økt bemanning hjemmetjeneste

5 millioner

Økt grunnbemanning med rett kompetanse vil gi økt kvalitet både for ansatte og eldre som har behov for hjelp og bistand i sin hverdag. Derfor fortsetter sentrum-venstrepartiene med opptrapping av grunnbemanningen i tråd med målene i eldreplanen, og legger inn fem millioner kroner i 2019 økende til ti millioner kroner i 2020.

Rekruttering og kompetanseutvikling

1 million

Trondheim kommune skal framstå som en attraktiv arbeidsplass, og har i likhet med de øvrige storbykommuner utfordringer med å beholde og rekruttere sykepleiere og vernepleiere. Sentrum-venstrepartiene vil derfor etablere en stilling som kommunesykepleier som skal ha det overordnede ansvaret for kvaliteten og kvalitetsutviklingen for det sykepleierfaglige arbeidet i kommunen. Andre tiltak det skal arbeides med er kompetanseutvikling samt tydeliggjøring av arbeidsoppgavene - rett kompetanse på riktig sted.

10 nye plasser Mauritz Hansens gate

6,3 millioner

Sentrum- Venstrepartiene vil ikke utsette oppstart av en avdeling med 10 plasser i Mauritz Hansens gate 4 til 1. januar 2020. Sentrum-venstrepartiene legger derfor inn 6,3 millioner kroner for oppstart 1. mars 2019. Flytting av MRSA pasienter fra E.C. Dahls utsettes ikke til 2020.

Matglede for eldre

1,2 millioner

God og apettittvekkende mat som gir riktig ernæring tilpasset den enkeltes behov skal kjennetegne maten som serveres både i hjemmebasert omsorg og på sykehjem. Sentrum-venstrepartiene øker kostøret med 600 000 kroner i 2019 for å ytterligere øke kvaliteten. På helse- og velferdssentrene gjør servicevertene en viktig jobb i å tilberede måltid både lokalt laget på postkjøkken og middagen som leveres fra storkjøkkenet. For å kunne tilberede en større variasjon av mat på postkjøkken legger sentrum-venstrepartiene inn 600 000 kroner i 2019 til kjøp av utstyr.

Omstillingsmidler BOA

10 millioner

Sentrum-venstrepartiene ser at det store antallet nye brukere innen BOA som ikke har utviklingshemming som diagnose har gitt området store utfordringer med et stort merforbruk. Selv om vi mener det er viktig at enhetene forholder seg til budsjettammen, så ser vi at området trenger tid til å omstille seg. Sentrum-venstrepartiene legger derfor 10 millioner kroner i tillegg til de avsatte fem millioner til dette på BOA. Midlene disponeres av rådmannen i dialog med enhetene for å gjøre omstillingen som må

til lettere. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen orientere formannskapet og helse- og velferdskomiteen kvartalsvis om utviklingen av økonomien på BOA.

Styrket aktivitetstilbud utviklingshemmede

6 millioner

Merforbruket innen bo- og aktivitetstilbudet i 2018 er dekket inn i rådmannens forslag til økonomi- og handlingsplan. Samtidig er det gjennomført en rekke kutt for å bringe tjeneste-området i balanse økonomisk. Sentrum-venstrepartiene kan ikke støtte at det kuttes ytterligere i aktivitetstilbudene, og legger derfor inn seks millioner kroner til økte aktivitetstilbud og fritidstilbud for mennesker med utviklingshemming. Sentrum-venstrepartiene ber samtidig om at frivillige og ideelle i større grad blir en del av det samlede aktivitetstilbudet.

Sosialhjelp barnetillegg

2 millioner

Sentrum-venstrepartiene aksepterer ikke rådmannens kutt i barnetillegget i sosialhjelp, og reverserer dette med to millioner kroner. Bystyret viser til at forliket mellom KrF og regjeringen om statsbudsjett 2019 ga en økning i barnetrygden på 1000 kroner pr barn. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at dette tillegget også skal komme familier som mottar sosialhjelp til gode. Barnetillegget og sats for enslig forsørger økes tilsvarende økningen i barnetrygd.

Tillitsmodellen

1,5 millioner

Sentrum-venstrepartiene styrker tillitsmodellen med 1,5 millioner kroner utover rådmannens forslag for å utvikle og utprøve modellen i ytterligere to enheter. Sentrum-venstrepartiene ber om at formannskapet får en orientering om framdriften i løpet av 1. halvår 2019.

Frivillighetsmillionen

400.000

Sentrum-venstrepartiene reverserer kuttene til frivilligheten og legger inn 400 000 kroner for igjen å øke denne potten til én million kroner. Arbeidet frivillig sektor gjør er svært viktig, og det skal verdsettes med fortsatt støtte også økonomisk.

«Vaskeriet» aktivitetstilbud

500.000

«Vaskeriet» dagtilbud er et viktig aktivitetstilbud til døve og døvblinde i Trondheim. Sentrum-venstrepartiene vil videreføre dette viktige tilbudet for døve og døvblinde på dagens nivå.

Økt tilskudd til Trondheim Samtalesenter

180.000

Trondheim Samtalesenter er en ideell virksomhet som tilbyr lavterskel samtaletilbud innenfor lettere psykiske utfordringer, relasjonelle utfordringer og det å håndtere sorg etter store tap i livet. Tilbudet er lett tilgjengelig med lav egenbetaling og kort ventetid, og har et godt samarbeid med andre lavterskeltilbud i kommunen. Sentrum-venstrepartiene støtter tilbudet med 180 000 kroner i økt kommunalt tilskudd for å møte økt etterspørsel.

VERBALE FØRINGER

Produksjonskjøkkenets lokaler

Dagens lokaler for produksjonskjøkken er ikke store nok. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen vurdere om det er nødvendig med midlertidige lokaler fram til permanent utvidelse av bygget. Sentrum-venstrepartiene ber derfor rådmannen om en sak i løpet av våren 2019 med en vurdering av om bruk av eksisterende storkjøkken på Trondhjems Hospital og Bakklandet Menighets Omsorgssenter fram til utvidelsen av storkjøkkenet er realisert.

Opprydding i boligtilbudet

En gjennomgang av brukerne av kommunens bo- og aktivitetstilbud har vist at et økende antall av beboerne i boliger tenkt for personer med utviklingshemming egentlig hører hjemme under andre tjenesteområder som for eksempel psykisk helse og rus. I tillegg viser en gjennomgang at hele 16 personer er over 67 år, hvorav en del ikke har et tilpasset aktivitetstilbud. Disse kan få et bedre tilbud tilknyttet et helse- og velferdssenter. Summen av dette tilsvarer minst det antallet som i dag venter i kø på å få tildelt en bolig innenfor BOA-området.

Sentrum-venstrepartiene forventer at arbeidet med å flytte de som har bolig i bofellesskap som ikke har utviklingshemming intensiveres, slik at de får et tjenestetilbud som bedre kan tilpasses deres behov, og vi kan gi bolig til mennesker som står i kø. Bystyret ber rådmannen gi formannskapet, kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og helse- og velferdskomiteen kvartalsvis rapportering på dette arbeidet.

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen i framtidige handlings- og økonomiplaner synliggjøre kostnadene til brukerne av bo- og aktivitetstilbudene på riktig tjenesteområde.

Egen avdeling for utviklingshemmede på helse- og velferdssenter

Sentrum-venstrepartiene ser behovet for en egen avdeling på et helse- og velferdssenter for mennesker med utviklingshemming. I dag er det 16 personer over 67 år som bor enten i omsorgsbolig eller i bofellesskap. Ved å samle disse i en egen avdeling på et helse- og velferdssenter kan kommunen gi et bedre botilbud samt et bedre aktivitetstilbud som er tilpasset alder og funksjonsnivå. Rådmannen bes i løpet av våren 2019 legge fram en sak for formannskapet på hvor et slikt tilbud skal opprettes, samt tidsrammen for en slik opprettelse.

Prosjekt spisevenn

Sentrum-venstrepartiene ønsker å prøve ut tiltak som kan redusere ensomhet blant hjemmeboende ved å samarbeide med frivilligsentralene om å etablere spisevenner. En spisevenn er en frivillig som deler et eller flere middagsmåltid sammen med en hjemmeboende eldre. Frivilligsentralen og en hjemmetjeneste skal organisere tilbudet i tett samarbeid, og den frivillige skal gjennomgå kurs før den kan starte som spisevenn. Rådmannen bes fremlegge en sak til formannskapet med beskrivelse av hvordan tiltaket kan gjennomføres og hvilke enheter og frivilligsentral som ønsker å delta.

Frivilligsentralene

Trondheim har 12 frivilligsentraler som hver på sin måte gjør en solid innsats innenfor de fleste samfunnssektorer samtidig som de er viktige sosiale aktivitetsarenaer. Samtidig som omfanget av tilbud og oppdrag øker, så øker også behovet for ressurser. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen se på muligheter til å øke frivilligsentralenes ressurser gjennom blant annet samarbeid med NAV og som mulig arbeidspraksisarena. Rådmannen bes fremme en sak til formannskapet om mulige løsninger.

Vistamar rehabiliteringssenter

Sentrum-venstrepartiene vil at Vistamar rehabiliteringssenter skal være et behandlingstilbud hvor alle som har behov slik målgruppen beskrives skal kunne benytte seg av tilbudet. Vi ønsker derfor en gradering av pris for opphold, behovsprøvd i forhold til inntekt. Rådmannen bes fremme en sak som vurderer en gradering av pris for opphold i henhold til inntekt.

Musikkterapi

Musikkterapi er et relativt nytt behandlingstilbud i Norge og er i Trondheim kommune bare tatt i bruk i kulturskolen, men ikke i kommunens øvrige virksomhet. Musikkterapi handler om sammenhengen mellom musikk og helse, og hvordan musikalsk deltakelse kan brukes i utredning, behandling og oppfølging av brukere og pasienter. Det musikkterapeutiske praksisfeltet er svært vidt, fra arbeid med for tidlig fødte spedbarn til eldre personer med demens. Helsedirektoratet anbefaler på bakgrunn av forskning musikkterapi ved rus og avhengighet og ved psykoser. «Musikkterapi fremmer tilfriskning, og behandlingen bør starte i en så tidlig fase som mulig med henblikk på å redusere negative symptomer», skriver Helsedirektoratet i en av sine veiledere.

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen innen 1. mai 2019 legge fram en vurdering av hvordan musikkterapeuter og eventuelle andre kulturterapeuter kan gi et viktig supplement til de yrkesgrupper som allerede gjør tjeneste i helse- og velferdsområdet samt oppvekst-området.

Hospice Betania i Malvik

Et enstemmig bystyre vedtok i mai 2018 at Trondheim skal øke samarbeidet med ideell sektor innen generell og spesialisert palliativ behandling herunder en eventuell oppstart av hospice. Sentrum-venstrepartiene viser til at Lukasstiftelsens prosjekt Hospice Betania har fått støtte over statsbudsjettet i 2019 til oppstart av en palliativ enhet. Rådmannen bes gå i dialog med Lukasstiftelsen for å kartlegge hvordan Trondheim kommune kan nyttiggjøre seg deres oppbygging av kompetanse og tjenestetilbud. Rådmannens anbefalinger legges frem til politisk behandling i løpet av våren.

Budsjetttildelingsmodell sykehjem

Dagens budsjettmodell tar ikke høyde for de endringene som har skjedd når det gjelder beboere på sykehjem. Fysiske funksjonsvansker vektlegges høyere når det gjelder tildeling av ressurser enn demente som er i svært god fysisk form. Dette er beboere som periodevis må ha styrket bemanning ut over tildelt ressursramme.

Når det gjelder hjemmetjenestene er det forskjeller mellom sonene i forhold til geografisk utstrekning, og derved brukerrettet arbeidstid som må brukes på kjøring. Modellen fanger ikke opp dette.

For å sikre at budsjetttildelingsmodellen gir en riktigere fordeling av ressursene enhetene imellom bes rådmannen komme tilbake til formannskapet med forslag til forbedringer i modellen.

Flere i arbeid

Rådmannen bes legge fram en sak angående hvordan alternative veier til fagbrev kan brukes til å få flere sosialhjelpsmottakere over til å bli lærlinger. Saken må inneholde en vurdering av hvordan man kan etablere et slikt samarbeid også med næringslivet for å sikre rekruttering til flere fag enn de man har i kommunal sektor.

Ungdomsgruppa på TROVO

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen evaluere tiltak for inkludering mellom ungdomsgruppa i grunnskoleopplæringen og elever ved de videregående skolene de går på, og vurdere hvilke tiltak som kan spres til de andre skolene. Det vises til sentrum-venstrepartienes avsetting i kulturbudsjettet for bruk av kultur som inkluderingsarena. Rådmannen bes legge frem en sak etter første skoleår med vurderinger av situasjonen og mulige ytterligere tiltak for integrering.

Flyktningehelseteamet

Antallet flyktninger er redusert og aktiviteten må tilpasses lavere inntekter. Den gradvise nedtrappingen i budsjettperioden må ikke bare sikre de lovpålagte oppgavene, men også opprettholde tilbudet vi i dag gir utover de lovpålagte tjenestene. Besparelsen skal ligge i at antall deltakere blir lavere. Sentrum-venstrepartiene understreker at tilbudet må innrettes inn mot de behovene som til enhver tid er i målgruppa.

KIM-senteret

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen gå i dialog med KIM-senteret for å kartlegge muligheten for å få økt antallet leietakere i brygga. Dette må sees i sammenheng med søknad om investeringsstøtte. Rådmannen bes fremlegge en sak til formannskapet når vurderingene er gjort.

KULTUR

Sentrum-venstrepartiene har stor tro på kulturens betydning for identitetskaping både for oss som borgere, men også for byen i seg selv. Derfor styrkes kulturbudsjettet på flere områder med både små og store grep.

Kulturen gir flere viktige samlingspunkt som har positiv innvirkning på felter som oppvekst, helse og velferd og byutvikling. Ambisjonen om å stå som et samlet Trøndelag når vi jobber for å bli europeisk kulturhovedstad i 2030 vil være positivt som et samlingspunkt for både Trondheim og Trøndelag.

Kultur er en viktig faktor som sentrum-venstrepartiene ønsker å bruke i enda større grad i integreringsarbeidet, i fritidsklubbene og i kulturskolen.

Byens fysiske utseende, vår evne til å ta vare på og forvalte historien og de gamle bygningene når byen samtidig skal moderniseres og fornyes er et kritisk punkt for at vi skal lykkes med visjonene for fremtiden. Spesielt er bryggerekka i Kjøpmannsgata viktig, og det pekes på at den vedtatte funksjonen byarkitekt må komme på plass.

Kirken, tros- og livssynssamfunn**3 millioner**

Trondheims historiske rolle som kirkelig tyngdepunkt og pilegrimsmål er fortsatt en viktig del av byens identitet. Det pågående arbeidet med økumenisk kontakt og dialog mellom religioner må styrkes. Aktive menigheter er viktig i bygging av gode lokalsamfunn og fellesskap for personlig utvikling. Sentrum-venstrepartiene fastholder at bevilgningene til kirker, kirkegårder og andre trossamfunn skal opp på landsgjennomsnittet blant storbyene.

Sentrum-venstrepartiene verdsetter det målrettede omstillingsarbeidet som har skjedd i Kirkelig fellesråd og øker bevilgningene til kirken og andre tros- og livssynssamfunn med tre millioner kroner til fordeling etter medlemstall. De økte ressursene skal også styrke menighetenes lokale aktivitet overfor barn, unge og eldre.

Kultur som integreringsarena for ungdom**600 000**

Sentrum-venstrepartiene øker kulturbudsjettet med 600 000 kroner for å styrke arbeidet med å bruke kultur som integreringsarena for ungdom. Fargespill gir et flott tilbud til de yngste nyankomne, men eldre ungdommer har ikke den samme muligheten. Det bevilges derfor penger til utvikling av tilbud rettet mot ungdom som er nyankomne/nybosatte. Rådmannen bes se på muligheten for et tettere samarbeid med de videregående skolene og vurdere hvordan kultur kan brukes som integreringsarena.

Styrking av fritidsklubbtilbudet**500 000**

Det har siden sommeren 2017 vært flere uønskede hendelser i ungdomsmiljøet i byen, noe som også har vært merkbart på flere av fritidsklubbene. Ungdom som faller ut av skolen, ungdom som mangler tilbud på fritiden og ungdom som mangler sosiale relasjoner mister viktige mestringsopplevelser. Sentrum-venstrepartiene vil styrke fritidsklubbtilbudet for 2019 og ber rådmannen se på ytterligere styrking og samarbeid med andre tjenester for å ivareta ungdommer både i skole og fritid bedre.

Kosmorama**400 000**

Filmfestivalen Kosmorama har hatt en svært positiv besøksutvikling de siste årene, og har blitt en stadig viktigere samarbeidspartner for kommunen gjennom filmvisninger for barn, unge og eldre. Sentrum-venstrepartiene vil sikre en fortsatt satsing på disse områdene og øker den årlige rammen med 400 000 kroner.

Jødisk Museum**100 000**

Sentrum-venstrepartiene vil styrke driftsbudsjettet til Jødisk Museum slik at det sammen med fylkeskommunen og statens bidrag sørger for at flere kan besøke museet. Spesielt viktig er det å tilrettelegge for mottak av elever. Samarbeidsavtalen med MiST øker tilbudets kvalitet, og ved økte driftsmidler kan flere få gleden av å besøke museet.

Midtnorsk jazzsenter (MNJ)**20 000**

Midtnorsk jazzsenter inngår i dag i en landsdekkende struktur av jazzsentre og deltar i internasjonale nettverk som bidrar til å sette Trondheim som kulturby på kartet. Sentrum-venstrepartiene øker det

totale tilskuddet fra 380 000 kroner til 400 000 kroner (hvorav 50 000 kroner til prosjektet Trondheim Jazz Expo).

VERBALE FØRINGER

Europeisk kulturhovedstad

Bystyret vedtok i fjor at Trondheim skal arbeide for å bli europeisk kulturhovedstad i 2030. I løpet av 2018 er dette blitt tatt opp med Trøndelag fylkeskommune og med Kulturdepartementet i form av en projektskisse og møte med statsråden. Bystyret mener at det vil være et viktig løft for Trondheim som kulturby å få statusen som europeisk kulturhovedstad. Det nasjonale tusenårsjubileet i 2030 gir en mulighet til å samordne aktiviteter knyttet til europeisk kulturhovedstad med jubileet. Bystyret ber rådmannen om å fortsette arbeidet med å forberede en søknad til EU blant annet med å involvere kulturaktører, fylkeskommunen, kirken og Stiklestad Nasjonale Kultursenter. Rådmannen må eventuelt skissere et merbehov for ressurser knyttet til dette arbeidet, og holde bystyre/formannskap orientert om fremdriften.

Kulturbygg

Rådmannen har fått politiske føringer om å arbeide videre med en eventuell sammenslåing og samlokalisering av Nordenfjeldske kunstindustrimuseum og Trondheim kunstmuseum. Det er viktig med et sterkt trykk på dette arbeidet. Rådmannen bes holde formannskapet orientert om fremdriften. Sentrum-venstrepartiene vil understreke behovet for rask fremdrift på planlegging av oppgradering av Olavshallen og utredning av eventuelt nytt kulturhus. Rådmannen bes sette av tilstrekkelige utredningsmidler til prosjektene.

Byarkitekt

Bystyret har vedtatt opprettelse av byarkitekt. Det er viktig at denne stillingen blir opprettet så raskt som mulig fordi den vil være sentral i utformingen av byens fysiske uttrykk.

Utstillingsstøtte

Sentrum-venstrepartiene er positive til å etablere en støtteordning for kunstnere som arbeider med utstillinger. Kampanjen #utstillingsavtalen har satt fokus på behovet for offentlige støtteordninger for utstillingshonorar, utstillingsvederlag og dekning av produksjonsmidler. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme tilbake med en sak for å beskrive hvordan en form for utstillingsstøtte kunne vært organisert i Trondheim kommune med et mål om en utstillingsstøtte som koster lite å administrere slik at det blir mest mulig igjen til kunstnerne. Det vil være hensiktsmessig å se på forslagene som ligger i kampanjen og resultatene fra pilotforsøket i 12 statlig støttede utstillingssteder.

Bryggene

I budsjettet for 2018 ba sentrum-venstrepartiene rådmannen legge inn fem millioner kroner i årsoppgjøret for 2017 til et prosjekt for opprusting av bryggene langs Nidelva. Bryggerekka langs Nidelva

er blant Trondheims viktigste kulturminner og attraksjoner. Den er et viktig turistmål og er en viktig identitet for Trondheim. Flere av bryggene er imidlertid i dårlig forfatning. Trondheim har satt som mål: «Innen 2020 skal de historiske bryggene i Kjøpmannsgata være ferdig istandsatt som kulturminner». Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme tilbake med en sak til bystyret i første halvår 2019 som beskriver status for prosjektet, arbeidet til vitaliseringsprosjektet og om det er nødvendig med ytterligere kommunale midler i arbeidet.

IDRETT OG FRILUFTSLIV

Idrett og friluftsliv er viktig i et folkehelseperspektiv. Derfor satser vi videre på utvikling av anlegg for breddeidretten og investeringer i friluftsliv. Budsjettet legger til rette for flere nye tiltak og opprustning for å tilrettelegge for bruk av både marka og bynære friluftsområder. Spesielt er satsingen med tursti fra Nedre Leirfoss til Trongfossen viktig.

Sammenhengende skiløype fra Tiller til Vassfjellet er også en viktig satsing. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen ha høyt trykk på planleggingen og god dialog med fylkeskommunen for å få på plass denne, inkludert skibru ved Sjøla.

Sentrum-venstrepartiene er opptatt av utbygging av breddeanlegg spesielt for barn og unge. Utbyggingen av fleridrettshaller har fått et stort løft, noe som legger til rette for bedre forhold for svært mange idretter. I 2019 står byens nye storstue klar for bruk på Nidarø. Dette vil øke kapasiteten for breddeidretten og legge til rette for store mesterskap og kulturarrangement. Mindre idretters behov for lokaler og anlegg må prioriteres fremover. Sentrum-venstrepartiene setter av midler for å leie/gi tilskudd til dette for 2019. Mulighetene for videre utvikling av kunstgressbaner bør få større oppmerksomhet. Det bør vurderes om tilskudd fra kommunen bør økes spesielt for å ta økte kostnader ved investeringer i anlegg som ikke bruker gummigranulater.

Granåsen flerbruksarena har fantastiske utvidelsesmuligheter både for sommer og vinter, bredde og toppidrett. Utbyggingen vil gi langt flere barn og ungdom en bedre treningsarena sammen med toppidrettsutøverne. Ski-tour i 2020 vil gi publikum fantastiske opplevelser når verdensstjernene i langrenn konkurrerer i Granåsen. Ski-VM i 2025 vil være det neste målet. Dette gir også medfinansiering fra staten til utbygging av Granåsen i størrelsesorden 200-250 millioner kroner. Det er et bidrag som vil ruste anlegget for fremtiden for barn og unge, toppidrettsutøverne våre og et anlegg som kan ønske både store og små arrangement og mesterskap velkommen.

Utstyr og leie private idrettsanlegg

600 000

Sentrum-venstrepartiene ønsker å videreføre ordningen med tilskudd til utstyr i private anlegg. Rammen kan også disponeres til tilskudd eller leie av annet idrettsareal for aktivitet som ikke tildeles tid i fleridrettshallene.

VERBALE FØRINGER

Rekkefølgekrav Granåsen

Sentrum-venstrepartiene ber om en gjennomgang av rekkefølgekravene knyttet til områdeplan på Granåsen satt i sammenheng med om det skal bygges full fotballhall eller om det skal bygges en mindre hall. Saken skal fremlegges formannskapet våren 2019.

Freidig idrettslags flerbrukshall

Freidig planlegger å bygge en flerbrukshall på Eberg. De har tenkt nytt når det kommer til bygging av haller. De ser for seg at hallen kan brukes stort sett hele døgnet. Skoler og barnehager i nærområdet kan bruke hallen på dagtid. På ettermiddag/kveldstid vil hallen brukes til flere typer idretter. De planlegger også utstyrsutlånsordning i hallen. Der er NTNUI også interessert i å være med. De planlegger også e-sport som aktivitet i en egen del av hallen. Freidig IL har vært i dialog med e-sportlinja ved Tiller videregående, og de er også interessert i å bruke hallen.

Sentrum-venstrepartiene synes det er positivt at et idrettslag ønsker å tilby e-sport som et av sine tilbud. Dette kan bety mye for Trondheim som tilrettelegger for e-sport. Her kan det arrangeres e-sport-arrangement året rundt, og det kan sette Trondheim på kartet som e-sportby.

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen avklare veiløsning gjennom regulering slik at prosjektet får god fremdrift.

BYUTVIKLING OG MILJØ

Trondheim er en by i vekst, og passerer snart 200 000 innbyggere. Sentrum-venstrepartiene har som mål å bygge en god by for innbyggerne med trygge nærmiljø. Det må stakes ut en ny ambisiøs og realistisk kurs for Midtbyen der Midtbyens konkurransefortrinn kan utvikles og dyrkes. For å nå klimamålene er det viktig å få flere til å gå, sykle eller ta buss og trikk. Når metrosystemet innføres i 2019 vil 70 % av byens innbyggere bo i nærheten av en metrobussholdeplass. Det vil gi flere mulighet til å ta buss dit de skal, og fører til flere busspassasjerer i årene fremover.

Bystyret har vedtatt en ambisiøs sykkelstrategi. For å innfri denne vil det kreves en fortsatt sterk innsats for sammenhengende godt sykkelveinett med godt vintervedlikehold og bedre parkeringsløsninger.

En by i utvikling må tilrettelegge for bolig- og næringsutbygging. Sentrum-venstrepartiene er opptatt av at boligbygging og næringsutvikling skal skje langs gode kollektivårer. Det er viktig for å gi innbyggerne mulighet til å velge miljøvennlige og effektive fremkomstmidler.

Det er viktig at kommunen har boliger å tilby til de som ikke kan skaffe seg bolig selv. Da behøver vi boliger fordelt på flere bydeler, og at vi har en god balanse mellom mindre boliger og større familieboliger.

Vedlikehold og drift av veger er viktig for et godt bymiljø. Både Midtbyen og boligkater skal være trivelige å oppholde seg i for byens innbyggere. Derfor er det viktig med strøing og gaterenhold.

Vegdrift og -vedlikehold

10 millioner

Sentrum-venstrepartiene vil styrke budsjettet for å forhindre økt forsøpling i Midtbyen, og redusert strøing- og gaterenhold i Trondheim. Vi ønsker også at vegvedlikeholdet skal styrkes slik at noe av etterslepet tas igjen. Budsjettrammen for 2019 økes derfor med 10 millioner kroner. Av dette avsettes to millioner til drift og åtte millioner til økt asfaltering.

Samtidig bes rådmannen ved anbudsinnbydelse for kommende års asfaltarbeider ta høyde for at det kan bli avsatt større beløp enn budsjettert for asfaltering dersom behandling av årsoppgjøret til våren gir en mulighet for ytterligere styrking på dette området. Ambisjonen må være å oppfylle bystyrets vedtak om styrking av vegvedlikeholdet med 29 millioner for å stanse forfallet.

Voll gård - økt driftsstøtte

800 000

Voll gård som besøksgård fyller en betydelig rolle for mange i hele Trondheim, spesielt for barnehager og barneskoler. Nivået på dagens driftsstøtte er basert på 20 000 besøkende. I dag har gården et besøk på nærmere 60 000. For å sikre videreføring av dagens tilbud økes tilskuddet med 800 000 kroner. Voll gård har et godt tilbud der barn og unge får bli kjent med og får kunnskap om natur, husdyrhold, dyrking og matproduksjon.

Gjennomføring av klimahandlingsplanen

800 000

FNs siste klimarapport viste helt tydelig at vi trenger større gjennomføringskraft enn noensinne, og Trondheim kommune må ta sin del av ansvaret. Bystyret har vedtatt en ambisiøs klimahandlingsplan med tydelige mål og delmål, konkrete tiltak og konkrete milepæler for 2020 og 2030. Rådmannen tilføres 800 000 kroner for å styrke arbeidet med klimahandlingsplanen. Midlene er et engangsbeløp som skal brukes direkte på å få gjennomført og rapportert på de kuttene bystyret har vedtatt i klimahandlingsplanen.

VERBALFORSLAG

Mer bruk av buss, gange og sykkel

Høsten 2019 innføres metrobuss i Trondheim. Dette er en viktig del i omformingen av byens trafikkmønster til mer vekt på buss, som fortsatt har en for lav andel. Sentrum-venstrepartiene ønsker at det i forkant av innføring av metrobuss gjennomføres kampanjer i regi av Miljøpakken og AtB som bidrar til å vri reisevaner fra bil til buss. Slike kampanjer kan være gratis buss på lørdager, ulike rabatterte tiltak for ungdom og familier eller andre elementer. Det er viktig å ha en god dialog med fylkeskommunen og AtB om slike tiltak, som kan være viktig for å endre reisevaner, samt å øke trafikken til Midtbyen.

Sentrum-venstrepartiene ønsker en forsterket satsing på tiltak som fremmer bruk av sykkel og gange. Trondheim skal være en ledende by når det gjelder bruk av sykkel.

Økt byliv

Den vanskelige situasjonen for Midtbyen og den markante nedgangen i både besøk og handel bekymrer et stort politisk flertall.

Sentrum-venstrepartiene vil etablere et samarbeidsprosjekt hvor kommunen, næringsaktører, kulturlivet og relevante kunnskapsmiljøer gjennomfører et flerårig prosjekt med en klar ambisjon om økt byliv. Sammen må det staves ut en ny ambisiøs og realistisk kurs for Midtbyen.

Prosjektet skal være en premissleverandør for starten på flere av de store byutviklingsplanene som skal utarbeides de nærmeste årene. I prosjektet skal kortsiktige ideer testes ut og vurderes med tanke på langsiktige løsninger. Målet er å finne, utvikle og dyrke Midtbyens konkurransefortrinn.

Følgende områder er naturlige felter som skal være med i det videre arbeidet:

- 1) Tilgjengelighet: Trafikk, parkering, kollektiv, sykkel og gange
- 2) Folk: Vi som skal bruke byen - bo, jobbe, oppleve, handle
- 3) Kultur: Kulturaktørene og kulturarenaene – festivalene, klubbene, institusjonene
- 4) Arkitektur og historie: Byens sjel, hvordan tar vi vare på den når vi utvikler og moderniserer.
- 5) Byøkonomi: Innovasjon og mobilitet. Smart City
- 6) Natur: Elva, parkene (grøntområdene) og fjordkanten

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen starte opp en prosess på nyåret og komme tilbake med en kort sak hvordan rådmannen ser for seg organiseringen av prosjektet med en eventuell startfinansiering gjennom disponering av årsresultatet for 2018.

Matsentralen

Matsentralen har vært i drift i ca ett år. Sentrum-venstrepartiene mener at matsentralen er en viktig brikke i en overordnet matstrategi hvor blant annet det å redusere matsvinn og en sosial fordeling av mat er viktige elementer. Dette har vært en suksess så langt, og tiltaket trenger allerede nå tilføring av ressurser. Sentrum-venstrepartiene ser at det umiddelbare behovet nå er løst gjennom budsjettforliket på Stortinget, og vil følge utviklingen videre med tanke på å sikre matsentralen gode driftsvilkår.

Rekkefølgekrav

Sentrum-venstrepartiene mener rekkefølgekrav til reguleringsplaner gir uoversiktlige konsekvenser for kostnadene for kommunale byggetiltak. Dette skyldes også at valg av standarder gjøres lenge etter planvedtak. Sentrum-venstrepartiene bestiller derfor en sak til formannskapet første kvartal 2019 med forslag til hvordan dette kan bli forbedret. Sentrum-venstrepartiene er på generelt grunnlag også opptatt av å unngå urimelig kostnadskrevende rekkefølgekrav ved alle reguleringsplaner.

Renhold skoler

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen følge utviklingen på inneklime på skolene som følge av endring i renhold, og komme tilbake til formannskapet i løpet av våren 2019 med en rapport på inneklimeet.

Hogst

Sentrum-venstrepartiene mener det er viktig å støtte opp under sosiale entreprenører, og ber rådmannen sikre at Hogst fortsatt får arbeidsoppdrag for Trondheim kommune både på kort og langt sikt. Vi forventer at kommunen gir oppdrag til Hogst vintersesongen 2019. Rådmannen bes sikre at sosiale entreprenører lettere kan bli underleverandører til større entreprenører og leverandører som har avtale med kommunen. Ved å vekke og oppfordre til slikt samarbeid i anbudenes utlysningstekster vil Trondheim kommune bidra til å engasjere flere aktører i samarbeidet med sosiale entreprenører.

Kommunale boliger

Sentrum-venstrepartiene viser til økende kostnader til tomgangstap på kommunale boliger, og at rådmannen vil komme tilbake med egen sak om dette. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at saken må følges av en aktiv tilpasning av boligsammensetningen. Salg av små boliger og en økende andel større familieboliger inngår i dette. Salg av boliger må særlig skje i de bydeler hvor den kommunale andelen av boliger er stor. Dette vil sikre mer stabile boligområder ved at det blir mindre utskifting av beboere og mindre flytting for barn i skoler og barnehager i disse områdene.

Rådmannen får fullmakt til å vurdere kommersiell utleie av overtallige kommunale boliger dersom dette vurderes som mer økonomisk i påvente av salg.

Den kostnadsdekkende husleiemodellen har gitt en raskt voksende husleie for kommunale boliger. Bystyret ber rådmannen igangsette en vurdering og referansesammenligning av om modellen har tilstrekkelige incitament til en mest mulig kostnadseffektiv boligforvaltning.

ORGANISASJON

Kommunens sykefravær i 2017 lå på 9,2 prosent. Noe sykefravær er naturlig, blant annet som en del av kommunens livsfasepolitikk og målsetting om å gi arbeid til mennesker selv om de på grunn av uhelse ikke kan jobbe 100 prosent. Sykefraværet i kommunen er likevel for høyt, men det er grunn til å peke på at trenden de siste årene er tydelig nedadgående. Sentrum-venstrepartiene styrker bemanningen i kommunen ut over det befolkningsveksten skulle tilsi i 2019. Gjennom innføringen av et nytt ledernivå har det blitt enklere å identifisere utfordringer i både det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet. Konkrete sykefraværstiltak vil bidra til at sykefraværet vil fortsette å synke.

Gjennom en aktiv livsfasepolitikk og fortsatt satsing på heltidsstillinger til alle som ønsker det vil sentrum-venstrepartiene gjøre det mer attraktivt å jobbe i Trondheim kommune. I perioder vil det for flere være ønskelig å jobbe redusert for å få kabalen mellom jobb og privatliv til å gå opp. Slike søknader skal som hovedregel innfris, så lenge kravet til forsvarlige tjenester innfris. Samtidig er det fortsatt behov for å redusere andelen ufrivillig deltid og gi heltidsstillinger til flere av kommunens ansatte. Til sammen vil dette bidra til å synliggjøre Trondheim kommune som en attraktiv arbeidsplass.

Sentrum-venstrepartiene har trepartssamarbeidet som fundament og utgangspunkt for all politikk innenfor arbeidslivspolitik og ikke minst kommunens egen rolle som regionens største arbeidsgiver. Arbeidet med å få på plass en heltidskultur for alle som ønsker det er fremdeles en oppgave som ikke er løst. Bemanningsnivået innenfor de svært viktige sektorene oppvekst og helse er fremdeles under press. Arbeidsmiljøet og kvaliteten på tjenestene som ytes til byens befolkning henger sammen. Dette blir igjen påvirket av likelønnspolitikk, vurdering av realkompetanse, innplassering og ikke minst bemanningsgraden på enhetene og institusjonene. Når vi i løpet av de to neste årene også skal slås sammen med Klæbu vil det føre til både muligheter og utfordringer.

Endringer i driftsbudsjettet

Tiltak	2019	2020	2021	2022
Bedre tilpasset undervisning i skolen	16,7	16,7	27,1	27,1
Vitenfestival/sommerskole	2,3			
Kulturskole for alle (Kolstadmodellen)	1	2	2	2
Barnehagenorm engangs i 2019 og i 2021 (private bhg)	4	0	2,7	0
MOT	0,2	0,2	0,2	0,2
SMISO	0,2	0,2	0,2	0,2
Tilskudd 2 nye stillinger Ungt Entreprenørskap	0,8	1,6	1,6	1,6
Økt bemanning hjemmetjenester	5	10	10	10
Økt bemanning HVS	10	20	20	20
Bruke alle plasser Mauritz Hansens gate	6,3			
Rekruttering sykepleiere og vernepleiere	1	1	1	1
Tillitsmodellen	1,5	2	2	2
Matglede for eldre	1,2	1,2	1,2	1,2
Vaskeriet	0,5	0,5	0,5	0,5
Sosialhjelpssatser barn	2	2	2	2
Økt tilskudd Trondheim Samtalesenter	0,18	0,18	0,18	0,18
Økte omstillingsmidler BOA - bruk av dispfond	10			
BOA, styrke aktivitetstilbudet	6	6	6	6
Frivillighetsmillionen	0,4	0,4	0,4	0,4
Kirkelig fellesråd og andre trossamfunn	3	3	3	3
Kosmorama, tilbud for eldre og skoleelever	0,4	0,4	0,4	0,4
Midtnorsk jazzsenter (MNJ)	0,02	0,02	0,02	0,02
Jødisk museum	0,1	0,1	0,1	0,1
Fritidsklubbene	0,5	0,5	0,5	0,5
Kultur som integreringarena for ungdom	0,6	0,6	0,6	0,6
Instrumenter kulturskole/korps	0,5	0,5	0,5	0,5
Utstyrsutlån idrett	0,6	0,6	0,6	0,6
Vegvedlikehold og økt tilskudd bydrift	10	10	10	10
Lokale tiltak klimaarbeid	0,8			
Voll gård- økt driftsstøtte	0,8	0,8	0,8	0,8
Sum	86,6	80,5	93,6	90,9

Inndekning drift

Utsatt oppstart aktivitetstilbud ideell sektor

- 1,5 millioner

Rådmannen har lagt inn 3 millioner til et utvidet aktivitetstilbud innenfor rus og psykisk helse som skal legges ut på anbud reservert for ideelle. Sentrum-venstrepartiene anser det ikke som realistisk at dette kommer i gang i løpet av første halvår, og legger derfor inn kun halvårseffekt i 2019.

- Statlig bidrag til Fontenehus** - 500 000
Staten dekker 100 prosent av driftsutgiftene til nyoppstartede Fontenehus første driftsår. Ettersom Fontenehuset i Trondheim hadde drift fra slutten av 2018, vil det ikke være behov for å sette av kommunalt tilskudd for hele året. Sentrum-venstrepartiene forventer fortsatt statlige bidrag for 2019 og reduserer det kommunale tilskuddet med 500 000 kroner i forhold til rådmannens forslag.
- Ingen utvidet skoledag (prosjekt leksefri skole)** - 400 000
Rådmannen foreslår å sette av 400 000 kroner i 2019 og én million kroner i 2020 til å utvide skoledagen ved to skoler som en del av prosjektet leksefri skole. Sentrum-venstrepartiene viser til siste års utvidelser av timetallet på barneskolen, og ønsker ikke å utvide skoledagen ytterligere. Rådmannen bes gjennomføre prosjektet leksefri skole innenfor nåværende timetall.
- Konsulentbruk/innkjøp** - 12 millioner
Gjennom reforhandling av avtaler og reduksjon av både innkjøp av varer og tjenester og konsulentbruk forventes det en innsparing på 12 millioner i 2019 økende til 14 millioner resten av perioden. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak for formannskapet våren 2019 som går gjennom kommunes kjøp av eksterne konsulenttjenester med oversikt over hvor mye som brukes årlig på konsulenttjenester fordelt på tjenesteområde, og med forslag til innsparinger.
- Buffer flyktninger** - 6 millioner
Prognosen for antall flyktninger forventes å bli lavere enn tidligere forutsatt de kommende årene. Samtidig legges det inn en styrking av sosialhjelp til flyktninger i 2019. Sentrum-venstrepartiene forventer at denne styrkingen holder for de kommende årene, og foreslår å omdisponere deler av bufferen satt av i tabell 14-1.
- Redusert buffer usikkerhet demografi** - 10 millioner
Befolkningsøkningen synes å bli lavere enn tidligere prognoser. Sentrum-venstrepartienes budsjettforslag legger opp til en større bemanningsøkning enn rådmannens forslag. Det reduserer behovet for en etterskuddsvis bidrag til enhetene grunnet demografi. Samtidig gir det en større forutsigbarhet for enhetene at det ligger en tilgjengelig buffer hvis det blir økt behov for enkelte tjenester som følge av demografiske endringer. Sentrum-venstrepartiene beholder derfor en sentral pott på 5 millioner kroner til formålet.
- Økt effektiviseringskrav sammenslåing m/ Klæbu** - 2 millioner i 2020
Sentrum-venstrepartiene forventer en større økonomisk effekt av at Trondheim og Klæbu slår seg sammen fra 2020, og øker effektiviseringskravet i 2020 fra fem til sju millioner kroner.
- Ekstraordinære avdrag på kommunens lån** - 17,1 millioner
Trondheim kommune betaler betydelige midler i ekstraordinære avdrag på kommunens lån. Selv med en moderat reduksjon i nedbetaling av ekstraordinære avdrag som et engangstiltak neste år, så vil Trondheim kommune betale ned betydelig mer i ekstraordinære avdrag i 2019 sammenlignet med 2018.

Reduserte rente- og avdragskostnader som følge av lavere låneopptak -1,1 million

Sentrum-venstrepartiene foreslår å redusere det bykassefinansierte låneopptaket med over 400 millioner kroner i løpet av planperioden. Det gir lavere rente- og avdragskostnader.

DIA - 1 million

Alle de største tjenesteområdene vil få økt bemanning i 2019. Sentrum-venstrepartiene legger til grunn at det kan lette antall ansatte med tjenesteplassering i det interne arbeidsmarkedet noe.

Drift nytt snøproduksjonsanlegg og rulleskiløype - 200 000

Løypenettet er under utbygging med planlagt test av snøproduksjonsanlegget og preparering av skiløyper på natursnø vinteren 2018/2019 med videre asfaltering av rulleskitraseene våren 2019. Det innebærer noe redusert drift på snøproduksjon i forhold til ferdig anlegg. En budsjettreduksjon på 200 000 kroner kun for 2019 vil ikke få negative konsekvenser.

Innkjøp av tid i private haller - 600 000

Hallkapasiteten øker i 2019, og det er ikke behov for å kjøpe like mye tid i private haller. Midlene omfordeles i idrett.

Vikarutgifter skole -7 millioner

Med en bemanningsnorm som gir færre barn pr ansatt forventer vi at arbeidsbelastningen på de ansatte blir mindre og at en større andel av uforutsett fravær kan løses ved bruk av faste ansatte. Vikarbehovet blir derfor noe redusert.

Statsbudsjettforliket - 18,4 millioner

Statsbudsjettforliket gir Trondheim kommune 18,4 millioner kroner mer, jfr rådmannens notat til bystyret om budsjettforliket.

Nulle ut arbeidsbuffer 2021-2022 - 4,3 millioner i 2021

Sentrum-venstrepartiene ser ingen grunn til å beholde en arbeidsbuffer knyttet til statsbudsjettene i 2021 og 2022, og omdisponerer disse.

Disposisjonsfond, økt bruk til BOA - 10 millioner

Sentrum-venstrepartiene omdisponerer 10 millioner kroner fra disposisjonsfondet til omstilling for BOA i 2019. Midlene skal ligge hos rådmannen og disponeres i samarbeid med enhetene etter behov.

Tiltak	2019	2020	2021	2022
Konsulentbruk, innkjøpsavtaler	-12	-14	-14	-14
Vikarbruk skole	-7	-10	-10	-10
Redusere usikkerhetsbuffer demografi	-10	-10	-10	-10
Ingen utvidet skoledag (leksefri skole)	-0,4	-1	-1	-1
Ny ideell virksomhet aktivitetstilbud oppstart 2. halvår	-1,5			
Buffer flyktninger	-6	-17,3	-22,2	-24,3
Økt effektiviseringskrav sammenslåing Klæbu		-2	-5	-5
Reduserte rente- og avdragskostnader pga lavere låneopptak	-1,1	-7	-7,9	
Fontenehus, engangspenger 2019	-0,5			
Nulle ut usikkerhetsbuffer statsbudsjett 2021-2022			-4,3	-7,4
Reduserte kostnader "avlasterdommen" BFT	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
13. Granåsen Øst: Drift nytt snøproduksjonsanlegg og rulleskiløype	-0,2			
Jevner opptrapping for å nå 8%-målet i handlingsregelen	-17,1			
Redusert kjøp av halltid private idrettshaller	-0,6			
DIA	-1			
Disposisjonsfond, økt bruk	-10			
Forlik statsbudsjett	-18,4	-18,4	-18,4	-18,4
Sum	-86,6	-80,5	-93,6	-90,9

Investeringer reduksjon

SESAM

- 269 millioner

I tråd med bystyrets vedtak vedrørende driftsform av SESAM, tas investeringsmidlene til SESAM ut av investeringsbudsjettet.

Nidarvoll rehabiliteringscenter

- 25 millioner

Sentrum-venstrepartiene reduserer planleggingsrammen til rehabiliteringssenter på Nidarvoll og forventer at rådmannen som er tidlig i planleggingsfasen innarbeider dette.

Investeringer idrett

- 50 millioner

Sentrum-venstrepartiene reduserer investeringsrammen på idrett med 50 millioner kroner over fire år. Rådmannen bes komme tilbake i årlig sak om plan for idrett og friluftsliv med forslag om hvilke tiltak som skal utsettes eller reduseres. Oppgradering av hoppbakken i Granåsen skal gjennomføres.

Formålstimter

- 360 millioner

Sentrum-venstrepartiene viser til erfaringstall innen avsetning til kjøp av formålstimter og reduserer lånerammen til formålstimter med 360 millioner kroner i planperioden. Rådmannen bes i økonomi-rapportene synliggjøre både økt og redusert behov for lån til formålstimter.

Andre idretter Litjåsen**- 11 millioner**

Sentrum-venstrepartiene ønsker ikke å tilrettelegge for nye naturinngrep i Litjåsen, og tar ut midler til klatrepark og egen driftsbygning i området.

Endring investeringsbudsjettet			2019	2020	2021	2022	Tabell
Formålstromter			-70	-95	-100	-95	29.82
Litjåsen klatrepark				-11			29.61
idrett generelt utenom hoppanlegget			-12,5	-12,5	-12,5	-12,5	29.62
Nidarvoll Rehabilitering				-5	-10	-10	29.67
Risvollan BHG			-30	-29,2	30	29,2	29.4
Nidarvoll/Sunnland skole			-4	-5	-20	-20	29.13
Skoleinvesteringer						-10	29.15 og 29.16
SESAM			-7	-215	-47		29.98
Total bykassefinansierte lån			-116,5	-157,7	-112,5	-118,3	